

Δ' ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Hans-Georg Beck
(18.2.1910 – 25.5.1999)

Ο θάνατος του εκ των πρυτάνεων της διεθνούς βυζαντινολογίας, Hans-Georg Beck, λίγο πριν από τη συμπλήρωση της εννενηκονταετίας μιας δημιουργικής ζωής, στερεί την επιστήμη του από ένα από τα τελευταία «ιερά τέρατα» της παλαιάς βυζαντινολογικής γενιάς, η οποία αρχίζει σιγά-σιγά να εκλείπει. Ένας από τους κορυφαίους μελετητές του πολυποικίλου και πολυδαιδαλώδους φαινομένου του βυζαντινού πολιτισμού, ο Χανς-Γκέοργκ Μπεκ συνδύαζε εντυπωσιακά τις ιδιότητες του θεολόγου, του φιλόλογου και του ιστορικού, πραγματοποιώντας ένα μεγάλο αριθμό εκδόσεων (κυρίως συνθετικών μονογραφιών) και γαλουχώντας γενιές νέων βυζαντινολόγων (ανάμεσά τους και αρκετών Ελλήνων, που σήμερα διακρίνονται στον κλάδο) το ονομαστό βυζαντινολογικό του σεμινάριο, στο Ινστιτούτο Βυζαντινών Σπουδών και Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου του Μονάχου, όπου δίδαξε επί σειράν ετών.

Ο Η.-G. Beck πραγματοποίησε σπουδές θεολογίας, φιλοσοφίας και βυζαντινολογίας στα Πανεπιστήμια της Ρώμης και του Μονάχου. Το 1936 έγινε διδάκτορας θεολογίας (Μόναχο), ενώ το 1949 υποστήριξε τη διατριβή του επί υφηγεσία (Habilitation), στο ίδιο πανεπιστήμιο. Από το 1960 έως το 1975 διετέλεσε τακτικός καθηγητής (Professor Ordinarius) βυζαντινών σπουδών στο Μόναχο, όπου διηύθυνε δημιουργικά και παραγωγικά το προαναφερόμενο Ινστιτούτο Βυζαντινών Σπουδών και Νεοελληνικής Φιλολογίας, εγκαινιάζοντας παράλληλα ειδική επιστημονική σειρά μονογραφιών και συλλογικών τόμων, με τον τίτλο «Miscellanea Byzantina Monacensia».

Το 1964 (έως το 1976) διαδέχτηκε ένα άλλο «ιερό τέρας» της βυζαντινολογίας του αιώνα μας, τον επίσης Βαυαρό Franz Dölger (1891-1968), στη διεύθυνση του κεντρικού βυζαντινολογικού επιστημονικού περιοδικού οργάνου, της «Byzantinische Zeitschrift». Από το 1975 υπήρξε ομίτιμος καθηγητής Professor Emeritus) του Πανεπιστημίου του Μονάχου. Την περίοδο 1965-1968 υπήρξε αντιπρόεδρος της Γερμανικής Εταιρείας Επιστημονικών Ερευνών (Deutschen Forschungsgemeinschaft), ενώ την περίοδο 1970-1983 διετέλεσε πρόεδρος του Γερμανικού Κέντρου Μελετών στη Βενετία. Έγινε μέλος των Ακαδημιών του Μονάχου, της Βιέννης, του Λονδίνου και των Βρυξελλών, ενώ η Ακαδημία Αθηνών τον ενέταξε στα αντεπιστέλλοντα μέλη της.

Το εντυπωσιακό (σε ποσότητα, αλλά και σε ποιότητα) έργο του Η.-G. Beck

περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες μονογραφίες:

♦ *Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich* (= Εκκλησία και θεολογική λογοτεχνία στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία), Μόναχο 1959 (και ανατύπωση, 1977).

♦ *Geschichte der byzantinischen Volksliteratur* (= Ιστορία της βυζαντινής δημόδους λογοτεχνίας), Μόναχο 1971 και ελληνική μετάφραση (της Νίκης Eideneier), Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 1988.

♦ *Ideen und Realitäten in Byzanz. Gesammelte Aufsätze* (= Ιδέες και πραγματικότητες στο Βυζάντιο. Συλλογή μελετών), Λονδίνο, Variorum Reprints, 1972.

♦ *Das byzantinische Jahrtausend* (= Η βυζαντινή χιλιετία), Μόναχο 1978 και ελληνική μετάφραση (του Δημοσθένη Κούρτοβικ), Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 1990.

♦ *Geschichte der Orthodoxen Kirche im byzantinischen Reich* (= Ιστορία της Ορθόδοξης Εκκλησίας στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία), Göttingen 1980 (ετοιμάζεται ελληνική μετάφραση του Αναγνώστου από τις αθηναϊκές εκδόσεις Στέφ. Δ. Βασιλόπουλος).

♦ *Nomos, Kanon und Staatsraison in Byzanz* (= Νόμος, κανών και το ανώτατο συμφέρον του κράτους), Βιέννη 1981.

♦ *Byzantinisches Lesebuch* (= Το βυζαντινό αναγνωστικό κοινό), Μόναχο 1982.

♦ *Der Vater der deutschen Byzantinistik. Das Leben des Hieronymus Wolf von ihm selbst Erzählt* (= Ο πατέρας της γερμανικής βυζαντινολογίας. Η ζωή του Ιερώνυμου Βολφ μέσα από την αφήγησή του), Μόναχο 1984.

♦ *Byzantinisches Erotikon* (= Το βυζαντινό ερωτικό [στοιχείο]), Μόναχο 1986 (ετοιμάζεται ελληνική μετάφραση του Γιάννη Δημητρούκα από τις αθηναϊκές εκδόσεις Στέφ. Δ. Βασιλόπουλος).

♦ *Kaiserin Theodora und Prokop: der Historiker und sein Opfer* (= Η αυτοκράτειρα Θεοδώρα και ο Προκόπιος: ο ιστοριογράφος και το θύμα του), Μόναχο-Ζυρίχη 1986.

Επίσης, ο Η.-G. Beck έγραψε τη μικρή μονογραφία: *Senat und Volk in Konstantinopel* (= Σύγκλητος και λαός στην Κωνσταντινούπολη), Μόναχο 1966, ενώ το 1973 επιμελήθηκε της έκδοσης του συλλογικού τόμου: *Studien zur Frühgeschichte Konstantinopels* (= Μελέτες για την πρώιμη ιστορία της Κωνσταντινούπολης), Μόναχο 1973. Τέλος, το 1990 κυκλοφόρησε (σε ιδιωτική έκδοση) στο Μόναχο το ευσύνοπτο αυτοβιογραφικού επιστημονικού απολογι-

σμού έργο με τίτλο: *Abschied von Byzanz*, που πολύ πρόσφατα (σχεδόν ταυτόχρονα με το θάνατό του) είδε το φως της δημοσιότητας σε ελληνική μετάφραση (της Νίκης Eideneier), από τις αθηναϊκές εκδόσεις «Περίπλους»: Αποχαιρετισμός στο Βυζάντιο, Αθήνα 1999.

Κοινή είναι η διαπίστωση ότι ο θάνατος του H.-G. Beck δημιουργεί κενό δυσαναπλήρωτο στη βυζαντινολογία, καθώς πολύ λίγοι βυζαντινολόγοι είχαν το δικό του εύρος γνώσεων – και μάλιστα ως προς όλες τις ιστορικές περιόδους της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, αλλά και των παντοειδών εκφάνσεων της πολιτικής, της θρησκευτικής, της κοινωνικής και της πνευματικής ζωής του μεσαιωνικού Ελληνισμού.

Αλέξης Γ. Κ. Σαββίδης